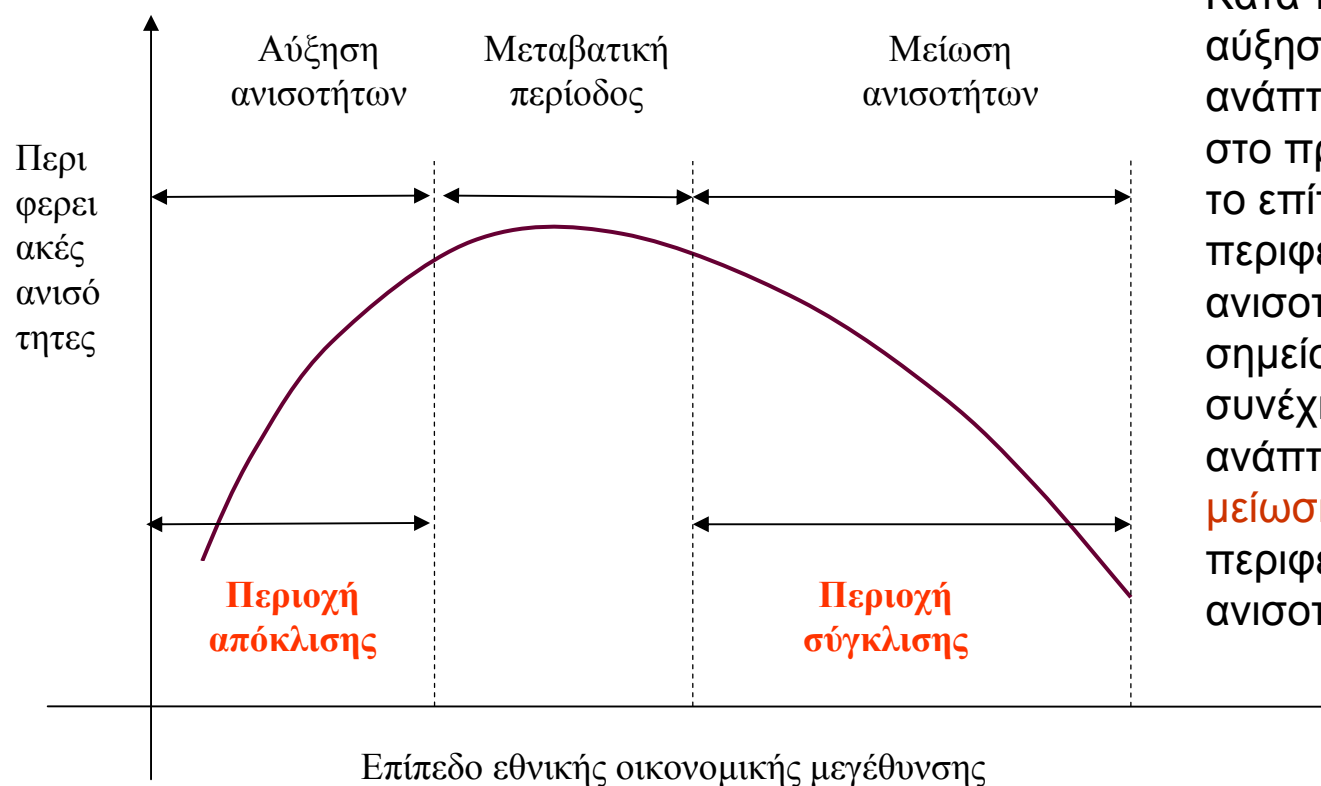

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΧΩΡΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Σχέση εθνικής μεγέθυνσης και περιφερειακών ανισοτήτων

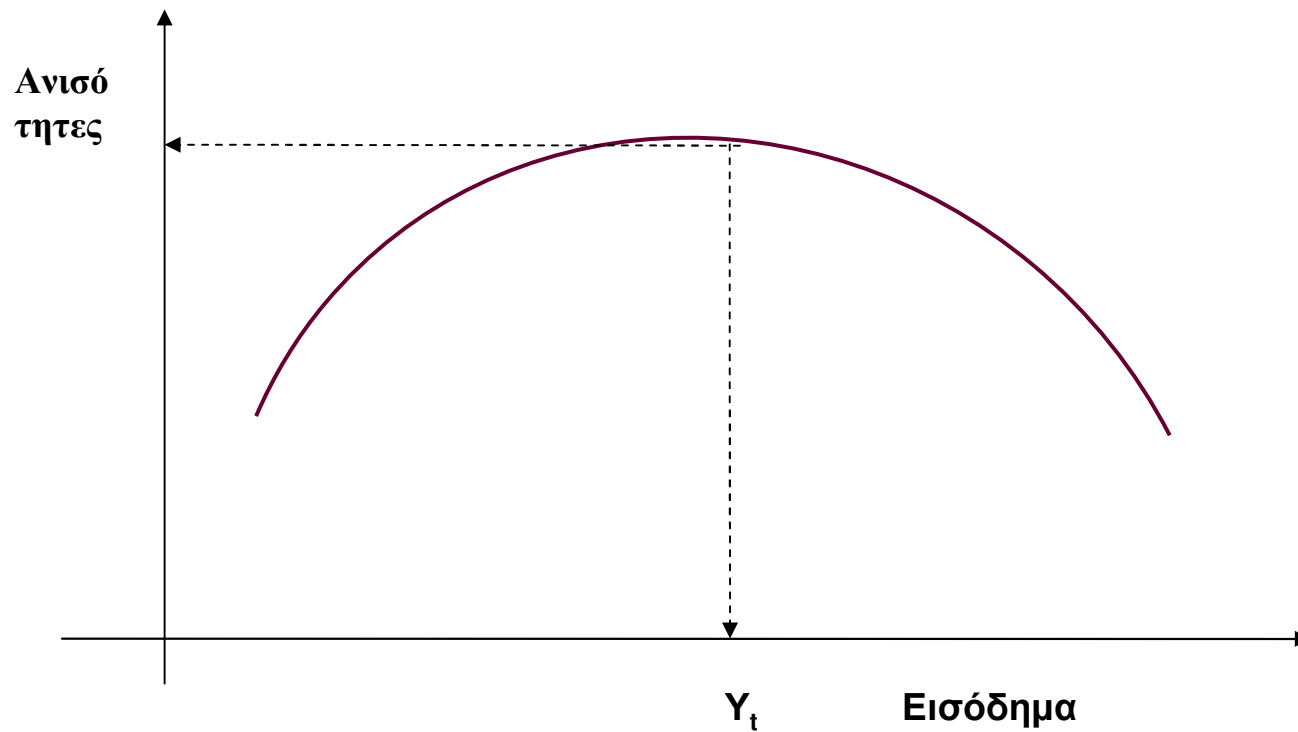
Καμπύλη Williamson

Κατά τον **Williamson**, η αύξηση του επιπέδου ανάπτυξης μιας χώρας, στο πρώτο στάδιο **αυξάνει** το επίπεδο των περιφερειακών ανισοτήτων, ενώ από ένα σημείο και μετά η συνέχιση της εθνικής ανάπτυξης οδηγεί σε **μείωση** των περιφερειακών ανισοτήτων.

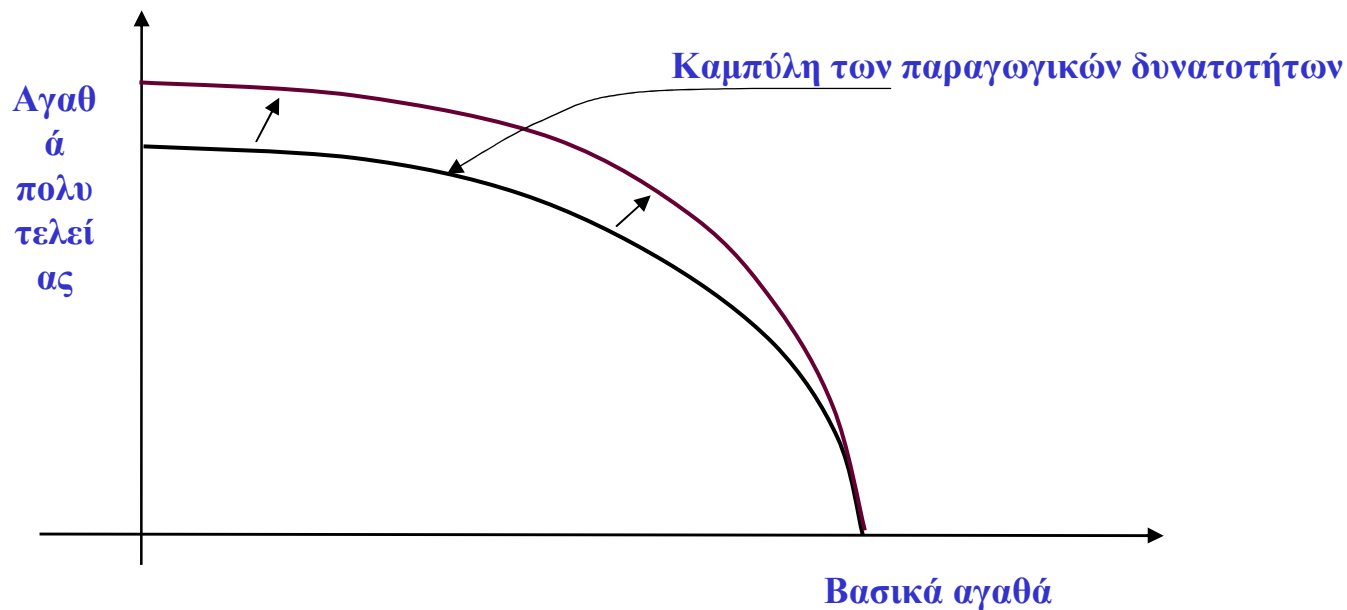
Η σχέση εισοδήματος και ανισοτήτων κατά τον Kuznets

Κατά τον **Kuznets** η αύξηση του επιπέδου του εισοδήματος αυξάνει αρχικά τις ανισότητες, ενώ από ένα σημείο και μετά οι ανισότητες μειώνονται

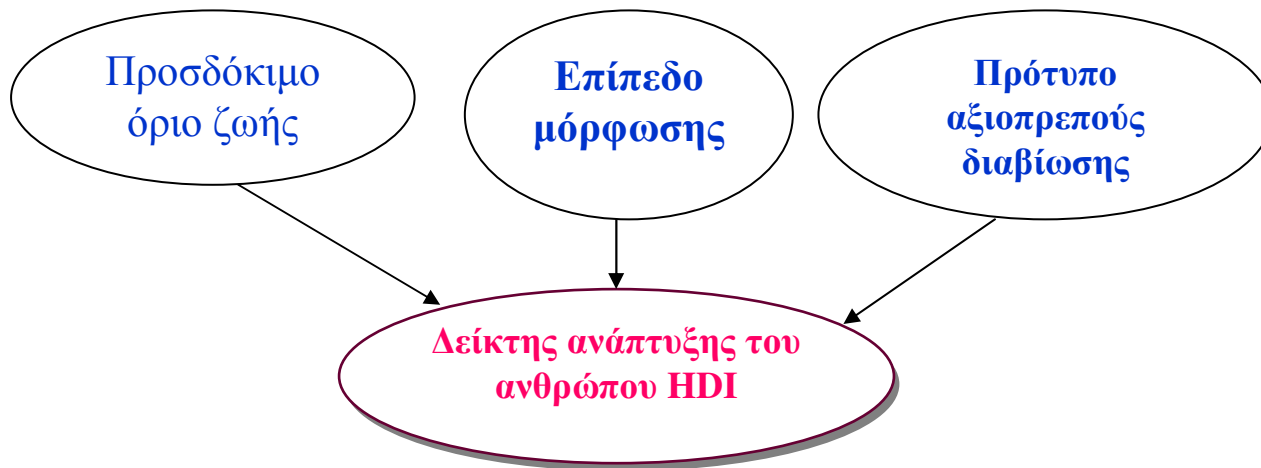
Μετατόπιση της καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων σε περίπτωση οικονομικής μεγέθυνσης χωρίς ανάπτυξη

Κατά τη μεγέθυνση χωρίς ή με μικρή ανάπτυξη ανάπτυξη, η καμπύλη μετατοπίζεται στην περιοχή των αγαθών πολυτελείας, ενώ δεν μετατοπίζεται το άκρο της που βρίσκεται στον άξονα των **βασικών αγαθών**

Δείκτης ανάπτυξης του ανθρώπου, HDI

Ο δείκτης συντίθεται από το προσδόκιμο όριο ζωής κάθε ανθρώπου κατά τη γέννησή του, το επίπεδο μόρφωσης των κατοίκων και ένα δείκτη αξιοπρεπούς διαβίωσης.

Το περιφερειακό πρόβλημα

- Η **χωρική ασυμμετρία** στην ανάπτυξη μιας χώρας ή ενός γεωγραφικού χώρου και η επακόλουθη περιφερειακή οικονομική και κοινωνική ανισορροπία.
- Η οικονομική ανάπτυξη πέραν του συνολικού ποσοτικού της μεγέθους επιβάλλεται να συμπεριλάβει και τον όρο “**ισόρροπη ανάπτυξη**”.
- “**Ισόρροπη**” είναι η ανάπτυξη που βοηθά τις περιφέρειες, που βρίσκονται σε δυσχερέστερη θέση, να βελτιώσουν τους δείκτες με ρυθμό μεγαλύτερο εκείνου των αναπτυγμένων.

Το **περιφερειακό πρόβλημα** αναφέρεται σε **3 περιπτώσεις**:

1. Στην άνιση ανάπτυξη που υπάρχει σε **όλον τον κόσμο** (π.χ. άνιση ανάπτυξη μεταξύ των δυτικών χωρών και των χωρών του “τρίτου κόσμου”).
2. Στην άνιση ανάπτυξη που υπάρχει σε ενότητες ή **οικονομικές ενώσεις χωρών** (π.χ. ανισότητες μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε.).
3. Στην άνιση ανάπτυξη των **περιφερειών μιας χώρας** (π.χ. έντονες κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες μεταξύ περιφερειών ή μεταξύ αστικών και μη αστικών περιοχών).

Τα χαρακτηριστικά του περιφερειακού προβλήματος στην Ελλάδα

1. Το **κατά κεφαλή ΑΕΠ**, η ευημερία, οι ευκαιρίες προόδου και οι επιλογές για τον τρόπο ζωής εμφανίζουν **μεγάλες ανισότητες** μεταξύ των νομών της χώρας.
2. Η **συγκέντρωση του 50% πληθυσμού**, του 60-65% των οικονομικών δραστηριοτήτων και σχεδόν του μεγαλύτερου ποσοστού των πολιτιστικών δραστηριοτήτων της χώρας σε δυο πόλεις, την **Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη**.
3. Η **περιοχή της Αττικής** συγκεντρώνει το 50-55% του βιομηχανικού δυναμικού, το 65% των υπηρεσιών, το 50% των γιατρών και των νοσοκομειακών κλινών, το 55% των πτυχιούχων Ανωτάτων Σχολών, το 45% της απασχόλησης στη βιομηχανία και το 85% των εταιρειών.

-
4. Δημιουργία **περιβαλλοντικών προβλημάτων**, με καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος (πυρκαγιές, αυθαίρετη δόμηση, κ.λπ.)
  5. Η δημιουργία **κοινωνικών προβλημάτων** στις δυο μεγάλες πόλεις Αθήνα και Θεσσαλονίκη όπου οι συνθήκες διαμονής χειροτερεύουν, οι καθημερινές μετακινήσεις και οι μεταφορές γίνονται προβληματικές, το φυσικό, ιστορικό και πολιτιστικό περιβάλλον καταστρέφεται
  6. Η απώλεια της **δημογραφικής βάσης** των λιγότερο αναπτυγμένων νομών, στοιχείου απαραίτητου για την αυτοδύναμη οικονομική τους ανάπτυξη, την αξιοποίηση των φυσικών τους πόρων και τη δημιουργία των προϋποθέσεων ικανοποιητικού επιπέδου κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής.

-
7. Η μείωση της **εθνικής συνεκτικότητας** λόγω των διαφορών στην ποιότητα ζωής ανάμεσα στις περιφέρειες, το αίσθημα της αδικίας που υπάρχει σε πολλές περιφέρειες για εγκατάλειψή τους από την Πολιτεία
  8. Η μείωση του "**κοινωνικού μισθού**" για τους κατοίκους των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών, η διατήρηση των εισοδηματικών ανισοτήτων, των ευκαιριών επιλογής τρόπου ζωής και η αύξηση του κοινωνικού κόστους της οικονομίας λόγω της άνισης κατανομής των αποτελεσμάτων της ανάπτυξης.
  9. Η **κατεύθυνση των επενδύσεων** δεν είναι η αναμενόμενη και σύμφωνη με τις επιδιώξεις (αναπτυξιακός νόμος, κ.λ.π.), δηλαδή σε επιθυμητές κοινωνικά περιοχές

Τα αίτια των περιφερειακών ανισοτήτων

- 1. Γεωγραφικοί και περιβαλλοντικοί παράγοντες**
- 2. Η δομή της οικονομίας των περιφερειών**
- 3. Η χαμηλή κινητικότητα εργασίας και κεφαλαίου**
- 4. Θεσμικοί και πολιτικοί παράγοντες**
- 5. Εξωτερικές οικονομίες**

Λόγοι και μέσα άσκησης περιφερειακής πολιτικής

Η κυριότερη επιχειρηματολογία αναφέρεται περισσότερο στο "**κριτήριο της αποτελεσματικότητας**" της οικονομίας και λιγότερο στο "**κριτήριο της ισότητας**".

■ Οι **κυριότεροι λόγοι** για την άσκηση περιφερειακής πολιτικής

(α) Οικονομικοί.

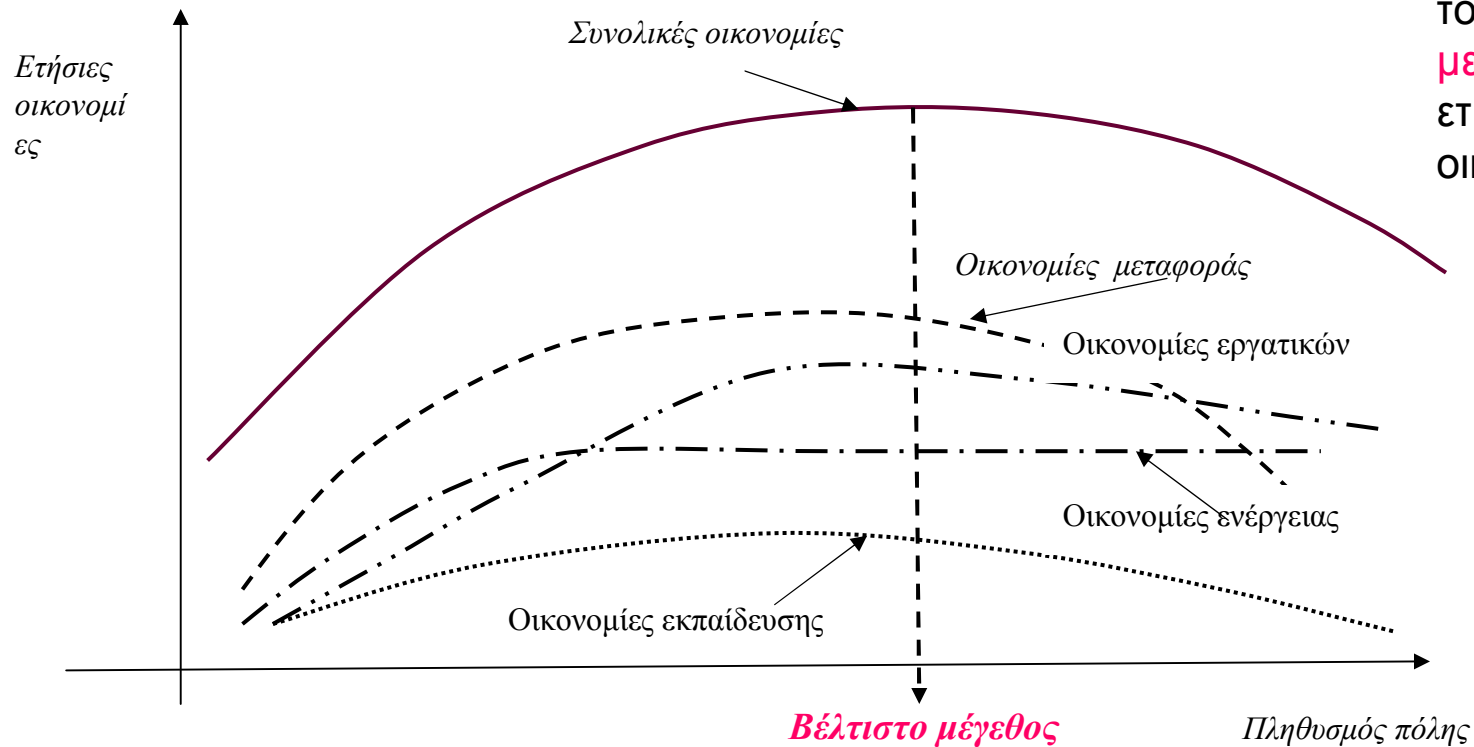
(β) Κοινωνικοπολιτικοί

(γ) Περιβαλλοντικοί

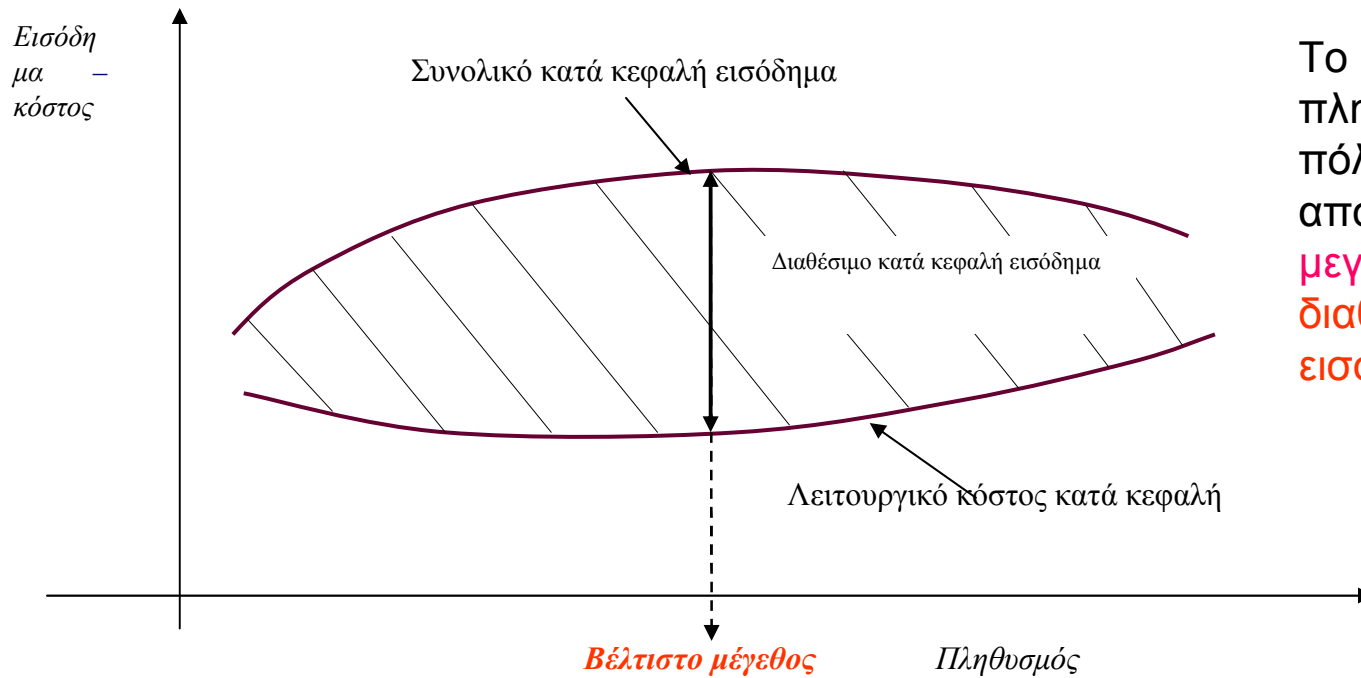
Τα κυριότερα επιχειρήματα

- Περιορισμός της επέκτασης σε έργα και υποδομές και της υποαπασχόλησης του επενδεδυμένου κεφαλαίου
- Το κόστος συμφόρησης των αστικών κέντρων

Το **βέλτιστο μέγεθος** της πόλης προσδιορίζεται από το σημείο στο οποίο **μεγιστοποιούνται** οι ετήσιες συνολικές οικονομίες

Βέλτιστο μέγεθος πόλης

Το **βέλτιστο μέγεθος** πληθυσμού μιας πόλης προσδιορίζεται από τη σημείο όπου **μεγιστοποιείται το διαθέσιμο κατά κεφαλή εισόδημα**

Τα κυριότερα επιχειρήματα

- *Μείωση περιφερειακής ανεργίας και δίκαιη κατανομή του εισοδήματος*
- *Απασχόληση των συντελεστών παραγωγής*
- *Μείωση πληθωριστικών πιέσεων*
- *Προστασία του περιβάλλοντος*
- *Αποφυγή κοινωνικών αναταραχών και εντάσεων*
- *Διατήρηση των πολιτιστικών προτύπων*

Τα κυριότερα μέσα άσκησης της περιφερειακής πολιτικής

- 1. Ανάπτυξη υποδομών**
- 2. Χορήγηση επιδοτήσεων**
- 3. Φορολογικά κίνητρα**
- 4. Πιστωτικά κίνητρα**
- 5. Μεταβολές θεσμών και αποκέντρωση κρατικών λειτουργιών**
- 6. Έλεγχοι και αντικίνητρα**